

1- Hâlık-ı âlem'i bize tarif ve ilan eden deliller ve bürhanlar, lââyüad ve lââyuhşadır.

Reşhalar

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Tenbih

Hâlık-ı âlem'i bize tarif ve ilan eden deliller ve bürhanlar, lââyüad ve lââyuhşadır. O delillerin en büyükleri üçtür:

Birincisi: Bazı âyetlerini gördüğün, işittiğin şu kitab-ı kebir-i kâinattır.

Hâlık-ı âlem'i bize tarif ve ilan eden deliller ve bürhanlar, lââyüad ve lââyuhşadır. O delillerin en büyükleri üçtür:

Hâlık-ı Âlemi Tanıtan Üç Büyük Delil

Üstadımız buyuruyor ki: **Hâlık-ı âlemi bize tarif ve ilan eden deliller ve burhanlar lââyüad ve lââyuhşadır.** Yani âlemin yaratıcısı olan Allah'ı bize bildiren, tanıtan ve ilan eden deliller sayılamayacak kadar çoktur. Zira kâinatta ne varsa, her biri kendi diliyle Allah'ın varlığına, birliğine, ilmine, kudretine ve hikmetine şahitlik eder.

Allah'a Giden Yollar Sayısızdır

Bu hakikate işaretle şöyle denilmiştir:

الطُّرُقُ إِلَى اللّٰهِ بِعَدَدِ أَنْفَاسِ الْخَلَائِقِ

"Allah'a giden yollar, mahlûkatın nefesleri adedindedir."

Yani Allah'ı tanıtan yollar bir tane değildir. Bir çiçekten gidilir, bir yıldızdan gidilir, bir arıdan gidilir, insanın gözünden gidilir, kalbin atışından gidilir, baharın dirilişinden gidilir. Her varlık, marifetullaha açılan bir kapıdır. Fakat bu sayısız deliller içinde en büyükleri üçtür.

Birincisi: Bazı âyetlerini gördüğün, işittiğin şu kitab-ı kebir-i kâinattır.

Birinci Büyük Delil: Kâinat Kitabı

Bu üç büyük delilin birincisi, Üstad'ın ifadesiyle **kitab-ı kebir-i kâinattır**. Yani şu büyük kâinat kitabıdır. Üstadımız, "Bazı âyetlerini gördüğün, işittiğin şu kitab-ı kebir-i kâinat" buyurarak kâinatı büyük bir kitap gibi nazara veriyor.

Burada çok güzel bir mana var: Kâinat başıboş bir eşya yığını değildir. Tesadüfen dizilmiş varlıklar topluluğu değildir. Bilakis her varlık, Allah'ın kudret kalemiyle yazılmış manalı bir âyettir. Nasıl Kur'an'ın âyetleri Allah'ın kelamını bildiriyorsa, kâinatın âyetleri de Allah'ın kudretini, hikmetini ve sanatını bildirir.

Allah'ın İki Kitabı

Cenab-ı Hakk'ın iki büyük kitabı vardır. Biri **Kelam sıfatından gelen Kur'an-ı Kerim**, diğeri ise **Tekvin sıfatından gelen kâinat kitabıdır**. Kur'an, Allah'ın kelamıyla yazılmıştır; kâinat ise Allah'ın kudretiyle yaratılmıştır.

Kur'an'ın âyetleri olduğu gibi, kâinat kitabının da âyetleri vardır. Bir kuş bu kitabın bir âyetidir. Bir çiçek bir âyettir. Bir balık, bir dağ, bir deniz, bir yıldız, bir hücre, bir insan yüzü hep bu kitabın âyetleridir. Her biri kendi hâl diliyle "Beni yaratan, bilen, gören, ölçen, süsleyen ve terbiye eden bir Zât vardır" diye ilan eder.

Kâinatın Dellâllığı

Bu büyük kâinat kitabı, bütün sayfalarıyla Halık-ı Zülcelal'i tarif eder. Güneş bir sayfadır, yıldızlar bir sayfadır, yeryüzü bir sayfadır, bahar bir sayfadır, insan ise bu kitabın en harika nüshalarından biridir. Bu kitabı dikkatle okuyan insan, her yerde Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellisini görür.

Üstadımızın "Bazı âyetlerini gördüğün, işittiğin" ifadesi de buna işaret eder. Yani daha öncesinde Lem'alar bölümünde kâinat kitabının bazı âyetleri okunmuş, bazı delilleri görülmüş, bazı hakikatleri işitilmiştir.